SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2075

av Rebecka Le Moine m.fl. (MP)

En vild och vacker natur i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vidta åtgärder för att skyndsamt påbörja restaurering i enlighet med EU:s restaureringsförordning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att återinföra nationellt utrotade arter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under alltför lång tid har vi valt att låta industrialisera naturen, genom att bedriva kalhyggen som norm, dämma upp våra vilda vatten och omvandla variationsrika jordbruksmarker till förgiftade monokulturer. Vår dramatiska förändring av jordens yta har lett till att arter har minskat i antal och försvunnit. Den biologiska mångfalden är grunden för hela vår välfärd, och utarmas den, försvagas vår livförsäkring.

EU:s restaureringsförordning kommer med en insikt: vi kan inte bara kan nöja oss med skydd av natur, utan vi måste aktivt jobba med rewilding. Rewilding, eller förvildning, kan handla om att återinföra utrotade arter, så som för Sverige nationellt utdöda fåglar och stora däggdjur. Men det kan också handla om att återställa våtmarker, eller låta skogar få stå kvar och bli vildare med tiden. Det kan leda till vackra och storslagna landskap, dit många vill bege sig för rekreation och turism. Naturturismen

har stor potential, som inte kan uppfyllas om naturen samtidigt urholkas. Det är i naturen och äventyren som erbjuds där som turismen kan växa sig än starkare. Människor vill gärna skåda en natur där det lever vargar, björnar, lodjur, men vill se forsande vattenfall och förnimma att naturen är vild och levande. Potentialen är stor i allt ifrån möjligheten att se myskoxar och visenter, men också befriade älvar med hållbar fisketurism, återskapade våtmarker med vit stork, restaurerade skogslandskap med svart stork.

Men för att lyckas behöver vi förvilda en stor del av den svenska naturen. Och där finns också en potential för lokala gröna jobb.

Skalan av restaureringsprojekt globalt har utvärderats av FN under 2026. När skogar, våtmarker och ekosystem återställs på en yta motsvarande 252 miljoner hektar – vilket motsvarar ungefär sex gånger Sveriges totala landyta – genereras över en miljon arbetstillfällen globalt.

Erfarenheterna visar att naturåterställning kräver verklig arbetskraft i form av planering, anläggning, skogs- och vattenvård samt långsiktig förvaltning. Genom EU:s restaureringsförordning kan vi skapa lokala möjligheter, genom en historisk investering som säkrar livsviktiga ekosystem samtidigt som den skapar nya, meningsfulla jobb på landsbygden och i den gröna sektorn.

Återintroduktion av nationellt utdöda arter

Arter som har haft sin hemortsrätt i Sverige, men som idag listas som nationellt utdöda, uppnår 203 arter på den svenska rödlistan 2015. Skogsvildren (*Rangifer tarandus*), stortrapp (*Otis tarda*) och atlantstör (*Acipenser oxyrinchus*) är några av dessa. Men även visent (*Bison bonasus*) har funnits i Sverige för ungefär 10 000 år sedan. Eftersom Sverige har skrivit under konventionen om biologisk mångfald, har Sverige därmed en skyldighet att återintroducera dessa djur, såvida det inte kan anses orsaka väsentlig skada.

Igenväxningen är enligt Artdatabanken det största hotet mot jordbrukslandskapets arter. Restaurering av värdefulla marker är därför högt prioriterat. En restaurering som visenter och skogsvildren möjligen skulle kunna bidra med.

Det är viktigt att all typ av återintroduktion sker i dialog med lokalbefolkning. Lokaliseringen vid en återintroduktion av skogsvildren bör vara geografiskt skild från renskötselområden.

Skogsvildren, *Rangifer tarandus*, var tidigare utbredd över nordöstra Europa, men utrotades från både Sverige och Finland under 1800-talet på grund av jakt. I Finland har arten dels återintroducerats, dels har individer vandrat in från Karelen.

Antalet skogsvildrenar i världen minskar snabbt, mycket på grund av illegal jakt. Den totala globala populationen beräknades åren 2013–2014 vara ca 4 300 individer, fördelat på Finland och Ryssland. Andra underarter av vildrenen minskar globalt, uppskattningsvis med 40 % de senaste 20 åren, vilket har gjort att IUCN rödlistade världens vildrensunderarter som ”sårbara” år 2015. Det finns därför internationella bevarandebiologiska skäl att återintroducera skogsvildren även till Sverige.

Genom att återintroducera arten i Sverige skulle risken att underarten dör ut minskas, samtidigt som den biologiska mångfalden skulle gynnas genom ett bibehållet och mer diversifierat betestryck. Skogsvildrenen kommer också spela roll i ekosystemet som föda åt stora rovdjur samt vara av intresse för en naturintresserad allmänhet.

Atlantstören, *Acipenser oxyrinchus*, var förr ett naturligt och relativt vanligt inslag längs den svenska västkusten. I Göta och Nordre älv fanns ett till slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Arten var mycket eftertraktad för både kött och rom (kaviar) och fiskades hårt. Eftersom den blir könsmogen sent (vid 10–20 års ålder) är den extra känslig för hårt fisketryck. För att få tillbaka arten driver Sportfiskarna projektet ”Störens återkomst” tillsammans med bland annat Göteborgs universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Göteborgs naturhistoriska museum. Sommaren 2024 sattes 100 unga atlantstörarna ut vid Bohus fästning i Kungälv. Stören är en både nyckelart och indikatorart vars återkomst kan stärka hela ekosystemet. Genom sitt födosök påverkar den bottnarnas struktur, omsätter näring och bidrar till livsmiljöer som gynnar många andra arter. Genom återkommande utsättningar läggs grunden för en framtida självreproducerande population och för ett vildare Göta älv.

Visent, *Bison bonasus*, fanns till för ungefär 6 500 år sedan i Sverige, och försvann troligtvis på grund av jakt.

Samma öde väntade visenterna i resten av Europa. På grund av jakt utrotades visenterna i det vilda; de fanns bara i fångenskap. 1923 gjordes de första insatserna för att återintroducera visenter utifrån de som fanns i djurparker. Från att ha varit globalt utrotad går det nu bra för den vilda stammen visenter, tack vare återintroduktion av visenter runt om i världen: i Polen, Tyskland, Danmark, Frankrike, Nederländerna, Spanien, Tjeckien, Litauen, Ukraina, Bulgarien, Rumänien, Slovakien, Moldavien,

Belarus, Lettland, Kirgizistan och Ryssland. Den globala populationen är uppskattad till cirka 6 500 individer.

Förutom att visenter kan hålla skogslandskapen betade bidrar de med sitt gödslande och trampande, vilket ger mikromiljöer med öppen sand eller jord, som också är till gagn för en lång rad andra arter. En återintroduktion till Sverige skulle troligtvis göra stor ekologisk nytta, men har även en stor potential för naturturismen. Det finns tillräckligt med individer på nära håll i exempelvis Avesta visentpark, Skansen och Kolmården för att påbörja en svensk återintroduktion av visenter.

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP) *Janine Alm Ericson (MP)*